

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Hivatalos emlékeztetés. — Még egyszer a Narancs-pepinről, Blenheim-pepin és a Schönbrunni renetről. Bereczki Máté — A kolozs-monostori intézet gazdaságáról. — Vándorgyűlési tudnivalók. — Idősebb gyümölcsfák átoltása. — Vidéki gazdasági tudósítások: Czelsa, Sepsi-Szent-György, Apagyfalu. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. --

Hivatalos emlékeztetés.

Tiszteletteljes vonatkozással az október 2—5-éig tartandó sepsiszentgyörgyi vándorgyűlés és tárlat ügyében közreadott programra van szerencsénk a t. érdeklődő közönséget a következőkre emlékeztetni:

1) A vándorgyűlésen résztvenni óhajtók felkéretnek f. évi szeptember hó 1-én kezdve az intéző bizottság pénztárnokától (Sepsi-Szt.-Györgyre Bogdán András urnak czimezve) két osztrák értékű forintért „tagsági igazolvány“-ukat kiváltani, mely igazolvánnyal járó vasuti díjkedvezmények stb, a szeptember elején kibocsátandó részletes értesítésben lesznek közhírré téve.

2) A termény,- gép- és házi ipar kiállításra szánt tárgyak szeptember hó 15-éig az „Intéző bizottság“-nál Sepsi-Szent-Györgyön bejelentendők és legkésőbb szeptember 30-án esti 6-óráig beküldendők, a kiállítandó állatoknak október hó 2-án déli 12 órára kell helyt lenniök.

3) A vándorgyűlésen tartani vagy tárgyaltni óhajtott előadásokat, themákat, kérdéseket vagy indítványokat írásban foglalva legkésőbb **augusztus hó 31-éig** az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalához eljuttatni kérjük.

4) Az 1879 október 18—26-áig tartandó déési kiállítás-nak bejelentési határideje szeptember hó 1-én jár le, programokkal, bejelentési ivekkel és bárminő felvilágosítás-

sal kiállítási titkár Bovánkovics Gyula ur Déésen készséggel szolgál.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Még egyszer a Narancs-pepinről, Blenheim-pepin és a Schönbrunni renetről.

Midőn e gyümölcsnevek, mint megannyi kísértekétekből és újból föltűnnek e lapok hasábjain; könnyen azon gondolatra jöhetne valaki, hogy azok, a kik itt e gyümölcs neveket annyiszor föllemegetik, csakis az olvasók türelmét akarják próbákore tenni és mind az, a mit e gyümölcsfajokról beszélnek, csak hiu fecsegés. Azonban szerintem, a ki így gondolkodnék, nagyon is tévedne.

A gyümölcs tenyésztés, szóval a gyümölcészet érdekében föltötte kívánatos az, hogy tisztázzuk mindazon kérdéseket melyeket e gyümölcsfajokra vonatkozólag e lapok hasábjain fölvetettünk.

Ilyen kérdés volt először is az, hogy ugyanazonos-e a Narancs-pepin a Blenheim-pepinnel? A másik kérdés volt, hogy létezik-e a Schönbrunni renet valósággal is, vagy csak név szerint.

Lássuk már most mennyire haladtunk eddig e kérdések megfejtésében?

Villási Pál barátom e lapok 16-ik számában Simon Louis tesvérek által francia nyelven kiadott „Gyakorlati kalauz“-ra támaszkodva, a hol a Blenheim-pepin hasonnevei közt, a Narancs-pepin is felhozatik, azért tartja egynek a két név alatti gyümölcsöt, mert a Narancs-pepin vagy Orange-pepin önálló gyümölcsként sehol sincs leírva.

Bárha e lapok 21-ik számában részemről nem is osztottam Villási barátom azon véleményét, hogy a Narancs-pepin ugyanazonos lehetne a Blenheim-pepinnel; de igazat adtam neki abban, hogy a Narancs-pepin nincs leírva sehol; nem tarto-

zik az ismert gyümölcsfajok közé; sőt hiszem, hogy eléggé is kimutattam, hogy az valóban ismeretlen gyümölcsfaj még pedig nemcsak itt nálunk, hanem Európa minden nevezetesebb gyümölcsészei előtt is. E szerint tehát egy nem ismert és tán nem is létező gyümölcsfajt hogyan is lehetne egy mindenki által ismert és létező gyümölcsfajjal azonosnak venni? én meg se foghatom. Villási Pál barátom sem állította azt, hogy ő saját meggyőződéséből tartaná azonosnak e két névalatti fajt; mert hát csakis az egyiket ismerheti ő is; de a másikat, a Narancs-pepint sem ő, sem mások nem ismerhetik; mert ez hitelesen nincs is leírva sehol. A kérdés sulya azonban szerintem nem is ott sarkallik, hogy azonos-e ezen két név alatt gyümölcs? — hanem abban, hogy nincs Narancs-pepin — vagy, ha van is, nem lehet fölismerni, hogy a sok közül melyik tehát az? mert neki magának nincsen utlevele, a melyikről fölismerhető volna.

Legujabban e lapok 30-ik számában, Brassai (Kronstädter) József, veterán gyümölcsészünk is „határozottan“ tagadja, hogy a Narancs-pepin azonos volna a Blenheimi-pepinnel, minélfogva a kérdés első része oda volna eldöntve ekkoráig, hogy valóban nem azonos e két név alatt gyümölcs.

Nagyon sajnós azonban, hogy Brassai ur tagadó szavazatát nem avval indokolta, hogy rámutatott volna a könyvre, melyben a Narancs-pepin leírását olvashatnók s így utlevélét föltaláva megismerhetnők azt: hanem a helyett leír Narancs-pepin vagy Orange-pepin név alatt egy gyümölcsfajt, a melyet talán csakis Erdélyben és ott sem mindenki ismer Narancs-pepinnel, de sehol másutt nem ismernek annak a világon.

A pepin-nek nevezett almák a legtekintélyesebb gyümölcsészeti írók közmegegyezése szerint a renet-nevű alma-család legkisebb egyénei közé tartoznak, szóval, a pepin elnevezés egyszerűen csak azt jelenti, hogy kisdéd renet.

Az angoloknál azonban, úgy látszik a pepin szónak kétféle értelme is van, t. i. nemcsak az, hogy kisdéd renet, hanem az is, hogy magonc, más szavakkal magról kelt és ojtatlanul is nemes gyümölcs; mert azok némely nagy gyümölcsöt is pepin-nek mondanak, pl. a Blenheimi renetet is, mely pedig nagy gyümölcs, Blenheim-pepinnel nevezik: hanem aztán e névvel csakis azt akarják kifejezni, hogy ezen alma Blenheimban magról kelt s ojtatlanul nemes: szóval, hogy magonc. Ezt tudva a francia és német gyümölcsészek el is hagyják leírásaikban a Blenheim szó mellől a helytelenül választott pepin-szót s helyette a jellemzőbb renet-szót alkalmazták. Így lett az angol Blenheim-pepin nevezet helyett a francziáknál Reinette de Blenheim, a németeknél pedig a GoldreINETTE von Blenheim.

A Narancs-pepinnel, — föltéve, hogy csakugyan létezik ilyennevű gyümölcs a valóságban is és nemcsak név szerint, — a Narancs-pepinnel, mondom, kisdéd almának kell lennie és pedig hasonlónak, vagy legalább hasonló nagyságúnak az Angol arany-pepin, vagy pedig a Downtoni-pepinhez; mert ezek a gyümölcsészetről írt és Villási által, valamint általam is már megnevezett könyvekben egymásból közel rókónokul vannak bemutatva. A Downtoni-pepin ugyan is, mikép valamennyi

leirója állítja, az Angol arany-pepin és a Narancs-pepin mesterséges keresztezéséből lépett a világba. A Brassai ur által leírt Narancs-pepin pedig sem nagyságra, sem alakra, sem színre nézve nem látszik rokonságban lenni, sem az Angol arany-pepinnel, sem a Downtoni-pepinnel; mert ezek kicsinyek, gömbölydedek, egyszínűek, vagyis teljes értükkel is csak sárgák és, ha néha kapnak is némi igénytelen piros leheletet, de „élénk biborveres pirt“ nem kapnak soha és még kevésbbé piros csikokat is. A Brassai ur Narancs-pepinje pedig, saját szavai szerint, „meglehető nagy, széles talpu, csucsos alma, mely napos oldalán néha biborveres pírrel festett és szakadazottan csikozott is.“

A Brassai ur Narancs-pepinje e szerint lehet jó, sőt felesleges és terjesztésre kiválóan méltó alma, de semmiesetre sem lehet Narancs-pepin vagy szerinte Orange-pepin; hanem mindenestre olyan alma, melynek más elnevezése is lehet és a melynek valódi nevét talán sikerül is idővel fölfedeznünk, ha gyümölcsét és növényzetét a természetből is tanulmányozhatjuk.

Még sajnósabb azonban ennél az, hogy Brassai ur leírván azon Blenheim-pepint, melyet ő ezen név alatt, már körülbelül 40 év óta ismer, tulajdonképen nem a világ minden nevezetesebb gyümölcsésze által ismert, leírt és színes ábrában is több helyt bemutatott Blenheimi-pepint vagy inkább renetet írta le, hanem e név alatt bár, de egészen más, a Blenheimi renet leírásával éppen nem egyező, tehát hamisnevű gyümölcsöt írt le! Aztán leírása kezdetén még azt is állítja, hogy az ő Blenheim-pepinjét a németek „Beste GoldreINETTE név alatt írják le“, holott a valódi Blenheimi renet (= Blenheim-pepin) hasonnevei közt senki sem említi föl rajta kívül a Beste Gold reINETTE nevezetet, sőt mi több, Beste GoldreINETTE név alatt még eddig tudtommal nem is írtak le a németek egy gyümölcsfajt sem.

A Brassai ur Blenheim-pepinje, mikép írja „többnyire hosszukás“ tehát magassága meghaladja szélességét; aztán hogy „vékony, hosszuzárú.“ — A valódi Blenheim-pepin pedig inkább vagy kevésbbé szabályos gömbalaku, vagy lapos gömbalaku; tehát inkább széles, mintsem magas; aztán a szára is rövid és nem hosszú.

A Brassai ur Blenheim-pepinjének fája „fölfelé törekvő és magára hagyatva magas növést ölt föl.“ — A valódi Blenheim-pepin fája pedig valamennyi leirója szerint terebélyes és nem magasnövesű. Ugy hiszem, elég ezen egymással szembe állított, kevés jellemvonás is, hogy kitűnjék, miszerint a Brassai ur Blenheim-pepinje, nem lehet a valódi Blenheim-pepin.

Ha már e fajok Erdélyben nagyon el vannak terjedve és ott csakis a Brassai ur által leírt Narancs-pepint és Blenheim-pepint ismerik ekkoráig: akkor bátran merem állítani, hogy mindazok, a kik csakis ezeket tartják valódiaknak, — csalatkozhatnak. —

Brassai ur leírta a Schönbrunni renetet is és elmondotta ennek eredetéről, a miről tudomással bírt: de könyvre, hol a schönbrunni renet bármely név alatt eredetileg leírva volna, itt sem hivalkozik; sőt fölteszi, hogy másoknál sok, egyébféle

név alatt is ismeretes lehet; mert azt mondja, hogy „ki tudja, hogy és mely nevek alatt létezhetik az másoknál?” — Erre nézve kénytelen vagyok ismételni, a mit e tárgyban irt, megelőző cikkemben már mondtam s a miről külföldön vagyis a németeknél, a honnan a schönbrunni renet Erdélybe került, még inkább meg vannak győződve, mint nálunk, hogy „A gyümölcsfajok nem vándor cigányok többé, a kik utlevél nélkül barangolják csak be a világot és a hány községbe vagy országba vetődnek, ugyan annyi nevet vehetnének föl.” És hiszem hogy 1837. óta, a mikor a schönbrunni renet Erdélybe került, — ha csakugyan magról kelt, nemes és oly igen jeles az a gyümölcs, — bizonyára készítettek is már arról utlevelet. — Ezt az utlevelet óhajtottuk volna, hogy mutassa elő nekünk akár Brassai ur, akár más valaki: de azon utlevéllel, melyet Brassai ur maga állított ki az ő schönbrunni renetje részére, éppen nem elégedhetünk meg; mert kérdés, hogy valjon Schilling urnak, a kitől B. az ő saját ágát kapta, valóban magról kelt, nemes almafajról küldöttek-e Schönbrunnból ojtóványt? vagy pedig helyette valamely másnevű és már ismeretes gyümölcsfajt? Brassai ur leírása legalább is ez utóbbit sejteti velem; mert az ő schönbrunni almájának leírása kevés különbséggel rá illik a hagyma alakú masánczkira s több más alma fajra is.

Mindenesetre helyesen tévé Brassai ur, hogy leírta ama három gyümölcsfajt; mert már most a gyümölcsenyésztő nagy közönség legalább tudja, hogy azok jeles gyümölcsök s a kinek pusztán csak gyümölcs kell, bizvást szaporíthatja is azon fajokat. Részünkről pedig, a kik a gyümölcsészet tudományában buvárokodunk, még köszönetet is érdemel azért, hogy leírta ama gyümölcsöket; mert csakis így juthatunk határozott meggyőződésre a felől, hogy ama gyümölcsök nem valódiak, hanem hamisnevű gyümölcsök.

Minthogy pedig éppen nekünk, a gyümölcsészet tudományával és irodalmával foglalkozóknak, föladatunk, hogy a gyümölcsfajokat valódi és ne álnevek alatt terjesszük s a hamisnevű fajoknak valódi neveiket kikutatni törekedjünk, hazafiui tisztelettel fölkérem Brassai urat, hogy az általa leirt s főnebb emlegetett három gyümölcsfajról, tanulmányozásra nekem annak idején gyümölcs példányokat, (egy-egy fajból 3—4 szépen fejlődött, közép nagy, hibátlan példányt) és a tél folytán mindenikről egy-egy száz ojtóvesszőt is küldeni sziveskedjék.

Bereczki Máté.

A kolos-monostori intézet gazdaságáról

melynek kezelője: Tulogdi Soma gazd. intéző, az 187 $\frac{8}{10}$ -iki intézeti „Értesítő” a következőket közli:

A tanintézet a kolos-monostori r. k. alapítványi uradalomtól bir bérben mintegy 755 kat. hold területet, melyen gazdaságot folytat. Ezen területből a belsőségek tesznek mintegy

	15 holdat.
Kertek és szőlők	20 „
Szántóföldek	325 „
Kaszálók	180 „
Legelők s parlagok	215 „

A birtoktest talaja igen eltérő, szintig a fekvés is, úgy hogy rajta a gazdálkodás sok nehézséggel jár. A birtok a jelen év őszén esik át a tiz évig huzódott tagosításon, miért is most gazdaságunk vázlatáról csak is még tervben szólhatunk.

A tanintézetnek a tagosítás után nyerendő birtoka három főtagot kepezend u. m. 1. a Szamos mellei — Táborhelyi — Képalatti tag lapály fekvésben változó, de tulnyomólag jó buzatalajjal; 2. a Királydombi tag igen magas hegyi fekvés szegény zabtalajjal; 3. a Kardosfalvi tag magas, oldalas fekvés északi hajlással, jó zabtalajjal.

A.) Táborhely-Szamos mellei forgó:

200 k. hold, 8 táblában: 1) Ugar.** 2) Repcze. 3) Buza. 4) Tengeri.* 5) Árpa lóherrel. 6. Lóher. 7) Rozs. 8) Zab.

B.) Királydombi forgó:

54 k. hold, 6 táblában: 1) Ugar. 2) Őszi (Rozs). 3) Kapás (burgonya). 4) Tavasz (zab elegyes füvetéssel). 5) Legelő. 6) Legelő.

C.) Kardosfalvi forgó.

80 k. hold, 8 táblában: 1) Ugar.** 2) Buza. 3) Tengeri. 4) Zab (elegyes füvetéssel). 5) Legelő. 6) Legelő. 7) Legelő 8) Rozs.

Ezen forgókon kívül vannak még egyes egészen külön fekvésű földrészletek, melyeken luczerna, répa, zöld tengeri termelgetnek.

Mindezen vetésforgások keresztlviteléhez még a művelési ágak arányosítása, átváltoztatása, azonkívül irtások, telkesítések, árkolások stb. szükségesek, melyek még 3—4 év munkáját igénybe veendik.

1879. évi szántóföld-használatunk a következő arányokat mutatja:

Őszi és tavasz gabna	35.69 %
Ipar növény	3.81 „
Hüvelyesek	2.15 „
Kapás növények	28.00 „
Mesterséges takarmány	24.82 „
Ugarok	5.53 „

Kihordatott 11096 mm. trágya.

A rétek és legelők javítása, tisztítása folytatott s ugyancsak még 1879. év folytán a nm. földmivelés-, ipar- s kereskedelemügyi m. k. ministerium kegyes intézkedéséből egy 12 k. holdnyi terület fog öntözhető mürétté átalakíttatni s ugyancsak egy 12 k. holdnyi nedvességben szenvedő rét alagsövezés által megjavíttatni.

Az állattartást és tenyésztést illetve a következő adatok szólnak.

Vonóállatokban van 4 kancza igás ló és 4 kancza csikó és 20 drb jármos ökör.

Tenyészállatokban van: a tehenészetben összesen 28 drb és pedig

Magyar fajta:		
1 darab öreg bika,		} összesen 14 drb.
1 „ 3 éves „		
2 „ 1 „ „		
5 „ tehén,		
3 „ üsző borju,		
2 „ tinó „		

Mürzthali fajta:

10 darab tehén,	} összesen 13
1 „ 3 éves bika,	
2 „ üsző borju,	
és 1 „ bivalbika	

A mürzthali marha állomány 1879-ik őszén eltávolítottván, helyébe magyar (erdélyi) fajta tehének fognak beállíttatni s a tehének száma 20 drbra fog emeltetni.

A juhászat számlál összesen 447 drbot és pedig: 34 drb öreg kost, 226 drb anyát, 17 drb éves kost, 68 drb éves jerkét, 18 drb kos bárányt, 83 drb jerke bárányt, 1 drb ürü bárányt.

A törzsanyagot az erdélyi közönséges juh képezi, mely Lincoln és Oxfordshire kosokkal keresztezett, minek eredménye nagyobb test és finomabb gyapju lón, mely bár az itteni piacokon kellő méltatásra nem talál, mégis a közönséges gyapjunál már állandóan 7—8 forinttal drágábban fizettetik.

A fentebbi számban foglaltatik még tananyagul 3 drb cigája és 16 drb merino.

A juhászat egyik kiváló haszonvételi módját képezi a sajt készítés s a „monostori sajt“ néven ismert s kedvelt sajtból mintegy 6 m. mázsa állíttatik elő, mely helyben talál jó piacot s már távol vidékre is történnek belőle szállítások.

A sertésstenyésztés állománya teszen összesen 131 drbot és pedig: 3 drb öreg kan, 15 drb öreg kocza, 8 drb öreg ártány, 6 drb éves kan, 17 drb éves kocza, 37 drb éves ártány, 45 drb malacz; ebből kisenői eredetű 120 drb; szalontai veres fajta 11 drb.

A tenyésztésanyag nevelésén s eladáson kívül a haszonvételt képezi még a hizlalás, mely évenként 12—20 drbval folytatatik.

Főlszereléseink gyarapodása 187⁹/₁₀-ik évben következő volt: gazdasági épületeink egy 24 méter hosszú új tengeri góréval s átalakítás utján 8 lóra s 2 csikós kanczával alkalmas lóistállóval gyarapodtak. Eszközökből és gépekből a lefolyt évben jelentékenyebb beszerzést képeztek; egy Randall-féle porító borona, egy Clayton-féle répavágó, 10 drb ökörszán, egy könnyű szekér, egy egysoros vetőgép kézi erőre s egy új 8 lóerejű mozdonyal ellátott, önétető s üszögtisztító készülékkel felszerelt cséplőgép s így már a nagyobb gépekkel s a szükséges eszközökkel a gazdaság ma annyira el van látva, hogy nemcsak a gazdasági műveletek végzésére, hanem tanítási célokra is elég anyagot képesek szolgáltatni. A gőzcséplőgép az intézeti termés elcséplése után részes vagy pénzes cséplésre kiadatik. A gazdasági eszköz- és gépleltár 1878-ik év végén 14482 frt értéket képviselt. —

Az intézet kertjei és szőlőjéről, melyek Ritter Gusztáv főkertész szakértő vezetése alatt állanak, a következő adatokat találjuk:

A) Az u. n. „Raktári“ kert: kiterjedése 6 hold 714 □ öl, az intézeti főkertész lakásával és üveghazzaal.

Ezen területből gyümölcsfa iskola 1 hold 170 □ öl 6 táblára felosztva.

Gazdasági és diszfa- és cserje-iskola, 2 hold 164 □ öl, mely különféle gazdasági és diszfa és cserje nevelésére szolgál.

Konyha (zöldséges) kert 1562 □ öl különféle zöldség-neműk termesztésére fordítva.

A többi terület utak, árkok, sánczok, fűz-ültetvények és az udvar helyiségére esik.

Az utak mellett egyes anyafák állanak.

Ezen kert a Szamos mentén a vízszinénél alacsonyabban fekszik, talaja jó, közép kötöttségű.

B) Az u. n. „Csikos“ kert: kiterjedése 1 hold 1572 □ öl. Ebből kísérleti tér 1586 □ öl, a kertészet rendelkezése alatt 1586 □ öl, mely szintén kísérletek tételére fordíttatik. Egy 36 □ ölnyi darabka komlóval van beültetve. Ezen terület is a Felső-Szamos mentén mélyen fekszik, talaja lazább, iszap talaj.

C) Csűrös kert feletti gyümölcsös: területe 2 hold 690 □ öl, beültetett 1872-ben, talaja kötött, dombos, észak-nyugot, kis részben északkeleti fekvésű. Ujabban 1¹/₂ hold dióssal gyarapodott.

D) A fűvészkert ezelőtt a volt csűröskert fölött 600 □ öl területen, melynek jelenleg csak fákkal beültetett része van meg; a tulajdonképeni fűvészkert a csikoskerti kísérleti tér szegélytábláira helyeztetett át.

Ezen kert-telepeken a gyümölcs-, gazdasági- és diszfák és cserjék nagyobb számú fajtái műveltetnek s eladásra bocsátatnak, mikről az évenként kiadatni szokott kerti katalogus részletes felvilágosítást s kimutatást szolgáltat. —

Az intézeti szőlő az u. n. „Hója“-i hegyben részben lapályos, részben lejtős déli oldalon fekszik. Kiterjedése 1742 □ öl, abból utak stb. levonása után tiszta termő-föld 1158 □ öl. Talaja agyag-márta.

Az intézet felállításakor későn és korán érő fajokkal rendetlenül beültetett terület 1872-ik évben kiírtatott, 2 láb mélyen megforgatott, terraszírozott és a fekvésnek megfelelő korai és késői fajokkal, részint sima, részint gyökeres vesszőkkel beültetett.

A felső nagyobb rész karikára és csapra műveltetik: a tőkék egymástól távolsága 3¹/₂'.

A terraszírozott részen 4 metszési mód alkalmaztatik, u. m. karika csappal, Guyot, tisztán csapos és nagy karikás művelési mód,

A szőlőfajok következők: Borszőlő: 1. Barátszőlő. 2. Fekete burgundi. 3. Piros tramin. 4. Riesling. 5. Malvasia. 6. Portugiezi. 7. Fehér burgundi. — Asztali szőlő: 50 fajta. —

A kísérleti tér — kezelik: Tulogdi Soma gazd. intéző és Ritter Gusztáv főkertész — az u. n. „Csikos-kert“-ben létezik, hol mintegy 2 hold terület szolgál termelési s művelési célokra. Eddigél a gazdasági kísérleti termesztésekre fordított XIII. tábla egyenként 250 □ méter területtel, a többi rész kerti termésekre fordíttatik.

Tanévünkben a következő növények állottak kísérleti termelés alatt: Mokry buza, Urtoba buza, bánáti buza, toroczkói buza, kaukaszai buza, Mainstay buza, montagnei roz, takarmányrépa 2 fajta, seprű czirók 2 fajta, tengeri (King Philippe), Sója fehér és barna, gyalog paszuly (Quarantaine), burgonya

120 fajta, festő csülleng. A szegély-táblákon 141 fajta gazdasági növény, kisebb ágyakban. —

Végre megemlítjük a méhészetet, melynek kezelője Tulogdi Soma g. intéző.

Az intézet a tanítás céljára a nm. ministerium segélyével kellően berendezett méhessel rendelkezik, mely a főépület melletti helyen közvetlen szem előtt lévén, az ifjuság által is figyelemmel kísérhető.

A gyengén ájtott törzsek az idei igen kedvezőtlen tavaszon és a folyvást esős, hideg és viharos nyárelőn nagyon legyöngültek, úgy, hogy a kitűzött szám elérhető legyen a szaporulaton kívül még vétel által isszaporítandó lesz. Jelenlegi állomány: öreg törzsanya 8 drb, szaporodott ez évben 7 raj, összesen 16 kas.

A méhészet a szükséges készülékekkel, eszközökkel, különböző rendszerű kaptárakkal bőven el van látva. —

Vándorgyűlési tudnivalók.

— A m. kir. államvasutak tek. főigazgatósa 22413/C. sz. a. tudatta, hogy: „készek vagyunk a f. évi október hó 2—5-ig Sepsi-Szent-Györgyön tartandó V-ik vándorgyűlésre és tárlatra utazó tagoknak f. évi szeptember hó 27-től bezárólag f. évi október hó 10-ig terjedő időtartamra azon kedvezményt engedélyezni, hogy az illetők összes vonalainkon III-ad osztályú jeggyel a II-ik osztályban, vagy fél II-od osztályú jeggyel a III-ik osztályban Brassóba vagy Földvárra és vissza utazhatnak. — A kiállításra teher-árúként küldendő és a „Vándorgyűlési intéző bizottság Földvár — Sepsi-Szt.-György” czime alatt feladott tárgyak után f. évi szeptember hó 20-tól bezárólag október hó 20-ig terjedő időtartam alatt az odaszállításnál a díjszabás szerint esedékes rendes illetéket számíthatjuk fel; a visszaszállítás azonban díjmentesen történik, ha a kiállítási bizottság által a kiállítás ténye s azon körülmény, hogy a kérdéses tárgy eladatlanul küldetik vissza, a fuvarlevelelően kellőleg bizonyítatik és a visszaszállításra vonatkozó fuvarlevelekhez egyszersmind a történt odaszállítást igazoló eredeti fuvarlevelek is csatolhatnak.” —

— Az erdélyi gazdák ötödik vándorgyűlését rendező tárlati bizottság gr. Kálnoky Pál és gr. Schweinitz Gyula elnökök jelenlétében ülést tartott Sepsi-Szent-Györgyön e hó 12-én d. e. a megyeház nagy termében. A gyűlésre csupán az albizottságok alelnökei és jegyzői voltak ezuttal hivatalosak, hanem ezek is igen csekély számban jelentek meg. A tanácskozás tárgyát az október 2-án megtartandó vándor gyűlés és annak rendezése képezte. Megállapította a bizottság a tárlati helyiségek osztályozásait; ezek szerint a kiállítás a szövő tanműhely, a Bazár a községi fiu iskola és a ref. közéletana épületében helyeztetik el megfelelő szakcsoportokban. A rendező bizottság továbbá átiratot küld az erd. gazd. egyesülethez, hogy Paget János, Zeyk József és br. Bánffy Dániel urakat, mint azon gazdákat, kik a Paget féle angol juhajtával keresztezték juhait, ezen juhoknak a kiállításon leendő bemutatására szólítsák fel. Hasonlóképen átirat küldetett a kolozsvári és brassói ipar-

kamarákhoz a liszt-ipar érdekében, egyszersmind, hogy a galaci bukaresti konzulátust értesítse e kiállításról, felhívva a nevezett konzulátusokat, hogy a tárlat megtekintésére képviselőket küldjenek hozzánk. A mennyiben a kiállításnál az exportcikkre nagy súly lesz fektetve, ezen meg szemlélésnek mind ránk, mind pedig a szomszéd országokra nézve gyakorlati eredménye is lesz. Majd gr. Bethlen Kamilló ur kéretett fel, hogy Kis- és Nagy-Küküllő megye bortermelőit a Csik- Udvarhely és Háromszék megyében fogyasztani szokott asztali borok kiállítására szólítsa fel. —

(Nemere).

Vidéki gazdasági tudósítások.

Czelna, 1879. aug. 10.

Aratás hordás kedvező idő mellett több nappal ez előtt bfejeztetett. A termés szemben közepesen alólinak mondható. — Török-buzáink a nagy szárazság miatt szintén gyenge hozamat ígérnek. — Szénának kitűnő idő járt. — Elég és jó szénát nyertünk. — Szőlőseink szép termést ígérnek. A bor keresetlen. Törökbuza ára egy hét alatt per hectoliter 150 krczárral emelkedett.

Marháink egészségesek.

Albert Elek.

Sepsi-Szent-György, 1879. aug. 11-én.

Az őszi aratása kényelmesen folyt, a tavasziaké még tart. Kalangya gyengén gyűlt a tavaszi száraz idők és az egerek pusztítása miatt. Szemtermés közepes, mintegy 65—70 liter a rozs, 40 liter a buza. A zab szálak harmada és néhol fele a földön hever, az egerek rágták le. Tengeri termésünk veszélyben volt a hosszas szárazság miatt. Sok szár csövelten, a csövek aprók és ha a mai napon esőnk nem jött volna, bizony szemzés is gyenge lett volna.

A kaszálók elpergelődtek, ezután ha fejlődésnek indulnak. Gabona árak hirtelen magasra ragtak: Tengeri 4 frt 80 kr. Buza 7 frt 50—60 kr. Rozs 4 frt 30—40 kr.

Állatok egészségesek, de gyengék a kopár legelők miatt. Marha ár magas.

Bene József.

Apanagyfalu, 1879. aug. 12-én.

Az aratás úgy az ősziekben mint a tavasziakban véget ért. A hozam reménységen aloli; mert eltekintve a sok konkoly, vad borsó, csenkesz és más gyomoktól, a kalász kicsiny és lész. A probacséplés eredménye, buzából 4 szem, rozsbol 5 szem. A tengeri közepesen aloli, mert sok helyt megsárgult és vézna, a csövek kicsinyek és kevés számuk, ritka szál, melyen két cső található. — Zabból igen kevés a jó, legelőbbet lekaszáltunk, mert nem volt érdemes learatni. Az árpa, mely itt kevesek által termesztetik — adott 8—10 szemet. — A sarjut most kaszáljuk — hozama jó. — Lóher és más takarmányfélének elégségesek. A keverő szántást elvégeztük — néhány nap mulva vetünk. Szőlők daraszolását elvégeztük, kedvező idő mellett közepes hozamat várhatunk. — Napszám ára alább szállt, gabona ára emelkedett. — Szarvasmarha drága. Igavonó és más állataink a sertések kivételével egészségesek, utobbiakban dul a lépénés torokgyik.

Rösler Károly.

Idősebb gyümölcsfák átoltása.

Idősebb gyümölcsfák átoltásával különböző czélokot érünk el. Először is, terméketlen fákat termékenyekké változtatunk; másodsor oly fák, melyek csekélyebb értékű fajokat teremnek, átoltás által nemesebb fajokat teremnek. Az idősebb fák átoltásánál azonban különösen arra kell főtekintettel len-

nünk, hogy csak egészen ép és erőteljes fákat válasszunk ki s oltógalyat felette termékeny fajokról szedjünk e célra. Az ugynevezett szívós fák, melyek lassan és nehezen nőnek, erre kevésbé alkalmasak. Az átoltás után azonban főleg arról kell gondoskodni, hogy ezen fák derekasan és ismételten megtrágyáztassanak.

O — m.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, aug. 9—aug. 16-ig. 1879.

Buza a mult heti árai visszamentek, forgalom 60,000 metermázsa, ár 11-70 ft.

Rozs ára csökkent forgalom 2000 metermázsa, ár 7-55 ft.

Árpa jól tartja magát, forgalom 4000 metermázsa ára: takarmányárpa 6-75 ft, seres árpa 10 ft.

Zab gyenge üzlet ár 5-85 ft.

Törökbuza élénkebb, forgalom 15,000 metermázsa, ár 6-15 ft.

Gyapju forgalma nagyon csekély, a vásár aug. 18-án kezdődött. Eladott 70 meterm. finom posztó gyapju 125—126 ft, 80 meterm. középfinom posztó gyapju 103—106 ft, 60 metermázsa havasi két nyiretű 87—88 ft, 90 metermázsa bánáti zigaja 48—50 ft, 60 metermázsa közepes posztó gyapju 89—90 ft. (Árak per 56 kilogramm). Gyárilag mosott gyapjuból eladott az első magyar gyapjumosó társulat mintegy 22,500 kilot 1-80—3-55 frtjával kilóját belföldi fogyasztásra.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest aug. 16. | Bécs aug. 16.

Buza	10-90—12-50 ft	11-30—13-00 ft
Rozs	7-50—7-70 ft	8-00—9-00 ft
Árpa, takarmány	6-70 7-00 ft	— — —
Árpa, szeszfőzésre	7-50 8-00 ft	— — —
Árpa, seres	8-50 10-50 ft	9-00—11-60 ft
Zab	5-85—6-10 ft	6-10—7-00 ft
Repcze	10-00—11-00 ft	11-00—12-00 ft
Törökbuza	6-20—6-40 ft	6-80—7-30 ft

Budapesti marhavásár aug. hó 14-én 1879.

Összes felhajtás 2297 db nagy- és 3199 db apró marha. Ebből eladott: 69 drb. bika, 777 drb. ökör, 885 drb. vágó tehén, 410 drb. fejős tehén, 156 drb. bival, 462 drb. borju, 2737 drb juh. — Árak: bika darabonként 70—195 ft, ökör páronként 180—335 ft, vágó tehén páronként 140—260 ft, fejős tehén darabonként 80—205 ft, bival páronként 135—215 ft, borju darabonként 17—40 ft, juh páronként 14—16½ ft. Husárok 100 kilonként: ökörhus 49—53 ft, tehénhus 48—51 ft, borjhus 80—100 ft, bivalhus 43—46 ft.

Bécsi marhavásár aug. hó 11-én. Összes felhajtás 2532 darab és pedig 1270 drb. magyar, 1204 drb. lengyel és 58 drb. német fajta, melyből 2407 drb. ökör, 54 drb. tehén, 42 drb. bika és 29 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—55½ ft, lengyel 52—54 ft, német 54—55 ft, tehén 48

—51 ft, bika 50½—52½ ft, bival 41—46 ft. Lában darabonként 118—205 frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár aug. 16-án: (Az első magyar sertésbizalmi részvénytársaság jelentése.) Nagyobb forgalom és jobb kivitel élénkítették ugyan az üzletet, de mivel a Dunafejedelemségek tetemesen felhajtottak és eladni akartak, azért az árak nem emelkedtek.

Debreczeni vásár aug. 10. A felhajtás nagyobb tartani való sertésekből állott és körülbelül 25—30000 drbra rugott, melyekből azonban, miután a kevés vevő csekély vételkedvet mutatott és a tulajdonosok még a kínált árakon nem akartak eladni, alig egyharmada adatott el. Másfélévsek, minőség szerint 24—38 ft, fizettek páronként, öreg háromévesek 34 frton adtak el.

Jegyzett árak: magyar sertés 400 klgr. nehéz 38½ kr, középnehéz 39½ kr, könnyebbek 180 klgrig 40—41 kr, szerb 35½—36½ kr, oláh és tuskés 34½—37½ kr klgr, tiszta suly. Eleseg árak: Bánáti tengeri árak 6 ft 40 kr, árpa régi 7 forintig kr mm. készpénzért. Helyi állomány: aug. 8-ról maradt 78630 drb. Felhajtott: Alföldről hizott 2820 drb., Erdélyből 1850 drb., Szerbiából 3000 drb., Oláhországból 2440 drb., magyar állam vasuttal 240 drb., összesen 88980 darab. Elhajtott: Felföldre 300 drb., Bécsbe(mult héten 846 drb.) 4020 drb., Prágába 880 drb., Bodenbach felé 2010 drb., Ruttek felé 1130 drb., Mainz és Stuttgart felé 530 drb., Budapesti fogyasztás 2280 drb., Öszekötő vasuttal 440 drb., kültelki fogyasztás 90 drb., összesen 11080 drb. Marad állomány 77300 drb. A részvénytársaságokban 13960 drb. van elhelyezve.

Bécsi vásár aug 12. A felhajtás volt 3964 darab, az üzlet és árak a mult héthez képest nem változtak.

Drezdai vásár aug. 11. A piaczon 429 drb vidéki és 281 drb magyar sertés volt, az első 54—57 fil., utóbbiak 45 46 filléren keltek el ½ klgrként.

Berlini vásár aug. 11. Felhajtás 3845 drb. Árak mecklenburgi 52—54mk. orosz 43—46 magyar 42 mk, 40—50 ű tárával.

Bécsi sertésvásár augusztus 12-én. Összes felhajtás 3964 darab és pedig 1101 drb. nehéz, 1112 drb. középnehéz és 1751 drb. süldő; melyből 1052 drb. magyar, 1751 drb. orosz-lengyel, 1070 drb. szerb és 91 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 35—36 ft, középnehéz 33—34 ft, süldő 32—39 ft, szalonna és zsír 46—49 ft. —

Disznózsir árak csökkenőben, kész áru hordóval együtt 44½—45 ft, aug.—sept, havi kötésben hordó nélkül 41½—42 ft.

Szalonna mérsékelt forgalom, változatlan árral, vidéki szalonna 38½—39½ ft, városi áru 43—44 ft; szalonna 47—48 ft.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénc-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre felüliekét és 4000 frton még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (33—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda.“

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

A csaknem félszázad óta fennálló

(13.)

(4—12.)

1831-ik évben alapított

szabadalmazott trieszti

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

(ASSICURAZIONI GENERALI)

kolozsvári főügynöksége, **Boér Sándor** által képviselve.

Az erdélyi gazdasági egylettel, 1879. július 1-én, 12 évre terjedőleg kötött szerződés értelmében, elvállalja az Erdélyi gazdasági egylet n. é. tagjai biztosításait **rendkívüli leszállított díjtételek** mellett, 1) **tűz-, és villám-,** 2) **jég- és 3) szállítmány-károk** ellen, továbbá biztosít 4) **tőkéket és életjáradékokat** (nyugdíjat) **az ember életére**, mindenféle módozat szerint.

Kifizetett kártérítések: 1878-ik év folytán, 15,404 káreset után **6,330,771 fr 18 kr.**
és a társulat keletkezése óta **379,317 „ „ 129,319,662 fr 57 kr.**

Az 1878-iki évre közzétett és minden ügynökségnél betekinthező vagyonmérleg szerint a társaságnak készpénzben, értékpapirokban meglevő, továbbá ingatlanokban, jelzálogkölcsonben, bankoknál stb. elhelyezett **alap- és tartaléktőkéje: 22,950,488 fr 99 kr.** a több éves biztosítások váltóval fedezett díjjai: **11,715,122 fr 99 kr.**

Figyelmeztetés: Bátrak vagyunk különösen az Erdélyi gazdasági egylet n. é. t. tagjait egész tisztelettel felhívni: méltóztassanak a fennhivatolt szerződés által megállapított rendkívüli kedvezmények igénybe vétele céljából az iránt rendelkezni, hogy biztosítási szándékuk egyenesen az alólírt főügynökségnek, vagy a társaság ügynökei tudomására jusson, kik aztán a további teendőkről gondoskodni fognak.

WALSER FERENCZ

gazdasági gép- és eszközraktára

Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

ajánlja a legjobb szerkezetű s gyári áron adott következő gépek-
és eszközöket:

Cséplőgépek, fa- és vasalappzaton, kézi erőre, járgányra vagy gőzerőre. **Járgányok,** fekvő és álló szerkezettel. **Trieurök,** eredeti **Mayer-féle,** melyek a konkolyt, bükkönyt, zabot stb. tökéletesen kiválasztják. **Szelelő és választó rosták,** különféle **Répavágók, szecskavágók, darálók és zúzók,** különféle **Bor-sajtók,** legujabb szerkezetűek. **Vidats-ekék** és különféle **boronák. Török-buzamorzsolók.**

Azonkívül ajánlja előnyösen ismert **tűzfecskendőit,** gazdagon felszerelt **tűzoltó szertárát,** és mindenféle vasszerkezetű házi és kerti **kútakat.**

☞ Javító műhelyem az elősoroltaknak gyors és pontos javítását jutányosan elvállalja.

(15)

(5—23)

(13)

KIR. SZAB.

(6-10)

AZIENDA ASSICURATRICE.

a birodalom legrégibb biztosító intézete. 1822-ik év óta áll fenn.

(Vezérügynökségi iroda: Kolozsvárt. párisuteza 19-ik szám.)

Biztosítéki tőke 12 millió forint57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több mint **100 millió** forintot kárpotolt.A kir. szab. Azienda Assicuratrice alólírott vezérügynökségének van szerencsége ezenel tudatni, miszerint a **legolcsóbb díjak mellett** elfogad ajánlatokat:**Tűzkárok** ellen épületekre, gabona-, széna-, termény- és gépekre, vagy bármilyen más készletekre.**Jégkárok** ellen teljes kártérítés biztosításával.**Életbiztosításokra** minden fenálló módozatok szerint.

A biztosító közönség kényelmére a kötvények azonnal általunk állíttatnak ki.

Nagyobb birtokosok **gazdasági egyleti tagok** külön kedvezményben részesülnek.**Az Azienda Assicuratrice**

kolozsvári vezérügynöksége:

VOITH GERGELY.**Piaci árak.**

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	alegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	aug. 9	700	600	375	300	200	375	170	60	300	40
Kolozsvár	aug. 14	660	—	440	—	200	400	150	120	—	44
H.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Szeben	aug. 15	720	620	360	310	230	500	100	80	300	42-44
Szegesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	aug. 11	780	730	420	300	240	440	280	150	800	42
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	aug. 14	700	500	462	—	220	430	130	60	240	40
Sz.-Udvarhely	aug. 12	650	500	450	—	250	500	180	30	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét

a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljes szerint akarhányszor változtatathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
fizetendő forint											
10/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
8/16 v. fél "	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
4/16 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
2/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.